

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 4CoP/127/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8123209978
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 12. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Kalináková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8123209978.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Kalinákovvej a členov senátu Mgr. Miloša Koleka a JUDr. Elišky Wagshalovej v právnej veci starostlivosti súdu o mal. W. K., nar. X.X.XXXX, mal. B. K., nar. XX.XX.XXXX a mal. D. K., nar. XX.X.XXXX, všetci bytom Z. X, v konaní zastúpených opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Z., pochádzajúcich z matky S. K., nar. X.X.XXXX, bytom Z. X, právne zastúpenej JUDr. Lenkou Polák Csikyovou, advokátkou so sídlom Hlavná 137, Prešov a z otca Z. K., nar. X.X.XXXX, bytom Z. X, toho času v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby, D.. E. 1, Z., o návrhu matky o nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní otca proti uzneseniu Okresného súdu Prešov, č. k. 25P/51/2023 - 54 zo dňa 15.11.2023 takto

rozhodol:

I. Potvrďuje uznesenie.

I. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením zveril maloletého W., B. a D. dočasne do osobnej starostlivosti matky a rozhodol, že toto neodkladné opatrenie bude trvať do právoplatného rozhodnutia vo veci vedenej na tamomšom súde pod sp. zn. 28P/280/2022. Uznesenie odôvodnil tým, že matka podala návrh na nariadenia neodkladného opatrenia v ktorom uviedla, že otec bol vo výkone trestu odňatia slobody, pričom v čase, keď bol otec vo výkone trestu odňatia slobody, bol maloletý W. a B. v domácnosti starých rodičov (rodičov otca). S matkou nekomunikovali vôbec alebo ojedinele a úsečne. Maloletá D. bola celý čas v starostlivosti matky. Potom, čo bol otec podmienene prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, dcéra vyjadrila pranie ísť za otcom, čo jej matka umožnila. Po uplynutí troch víkendov, keď sa vykonával styk s otcom, sa už dcéra k matke nevrátila. Styk detí s matkou následne prebiehal veľmi málo. Toho času je otec opätovne vo výkone väzby od 31.10.2023, je podozrivý zo spáchania prečinu útoku na verejného činiteľa, ktorého sa mal dopustiť dňa 31.10.2023. Svojím konaním sa otec sám vylúčil z výkonu rodičovských práv a povinností, ktoré v dôsledku obmedzenia na slobode nemôže fakticky vykonávať. Rodičovskú kompetenciu matky súd nemal za spochybnenú, rovnaký záver vyplynul aj zo správy kolízneho opatrovníka.

2. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že „Nemožno spochybníť, že väzba medzi matkou a maloletým dieťaťom a otcom a maloletým dieťaťom je jedným z prvoradých predpokladov vývoja ľudského jedinca a porušenie tejto prirodzenej ľudskej väzby je prípustné iba za situácie, ak pre takéto zásah existujú závažné dôvody (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 20.7.2010 sp. zn. IV. ÚS 2244/09). Takéto závažné dôvody súd nateraz nemal osvedčené.

Výchovné prostredie starých rodičov (prostredie, v ktorom maloleté deti do času rozpadu rodiny spolu s rodičmi žili), nemôže prevážiť za momentálnych osvedčených okolností nad rešpektovaním rodinného života medzi matkou a maloletými deťmi. Tu súd opätovne zdôrazňuje, že otec sa svojím pričinením vylúčil z faktického výkonu starostlivosti o deti, preto akcent, že ide o jeho rodičov, ktorí sú schopní sa

o detí postarať, nemôže zohrať žiadnu rolu. Schopnosť o deti sa postarať zo strany matky totiž ani otec nespochybňoval, iba určoval podmienky, za akých si matka môže deti zobrať.

Naviac schopnosť starých rodičov zabezpečiť zdravý vývoj svojich maloletých vnukov je vážne spochybnená vyjadrením starej matky po skutku, na základe ktorého bol otec zadržaný v cele predbežného zadržania, ktorá uviedla kolíznemu opatrovníkovi v telefonickom rozhovore, že ona svoje vnúčatá nepustí k ich matke aj vzhľadom k tomu, že matka nemá podmienky na starostlivosť. Správanie otca a jeho následky pričítajú matke, že je to jej vina a matku, jej všetku snahu smerom k maloletým deťom devalvujú.

Napokon sa súd musel vysporiadať aj s vyjadrením otca, že byť so starými rodičmi je prianím maloletých detí.

Názor maloletých detí bol zisťovaný v konaní vo veci samej. Mal. W. i mal. B. prejavili vôľu byť u starých rodičov do času, kým sa otec nevráti z väzenia, potom by chceli byť s otcom. Mal. D. sa vyjadrila, že by chcela byť s matkou. V tomto smere súd uvádza, že je to otec, výlučne ktorého správaním sa priania synov nemohli naplniť. Maloletí synovia starých rodičov vnímali ako dočasné riešenie, pokiaľ otec nebude prepustený. Situácia sa však opakuje, otec je opätovne obmedzený na osobnej slobode, a to po necelých 2 mesiacoch od svojho prepustenia. Zo správy kolízneho opatrovníka je pritom osvedčené, že sa maloleté deti otca boja, majú z neho strach. Nasvedčuje tomu i ich správanie dňa 31.10.2023, kedy otec telefonicky kontaktoval kolízneho opatrovníka a nútil mal. syna, aby v telefóne povedal, čo je jeho matka zač, no neodvážil sa, len plakal, pričom otec bol na syna verbálne agresívny a vynucoval si od neho vyjadrenie. Napokon mal. B. od otca spočiatku odísť nechcel, no nakoniec sa zbalil a ako útočisko mu bola jeho matka. Uvedené svedčí podľa názoru súdu tomu, že situácia v rodine detí mátie a dochádza k nekritickému preberaniu postojov a slovníka zo strany otca a širšej rodiny.

Výlučne správaním otca sú deti bez faktickej starostlivosti jedného rodiča, otec toho času vo výkone väzby a výlučne z rozhodnutia starých rodičov nemôžu ostať aj bez druhého rodiča. Zdravý vývoj detí vyžaduje, aby matka hrala v živote detí dôležitú rolu a výchovné prostredie, v ktorom sa uvedené nielen nerešpektuje, ale neguje, nemôže prispieť k ich harmonickému dospievaniu.

Ako súd uviedol na pojednávaní, maloleté deti sa musia „odraziť od dna“, nemôžu byť prostriedkom boja, čo vyžaduje okamžitý zásah súdu, preto mal súd za to, že sú splnené podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia. „

3. Proti tomuto uzneseniu v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie otec. Poukázal na to, že bolo spochybnené všetko, čo on povedal, a nebolo pripustené, aby boli vypočuté deti, čo je ich právo, nakoľko o ne sa jedná. Sociálka verí len matke, pričom matka celý čas klame a zavádza. Opätovne poukázal na nedostatky manželky, keď manželka podľa jeho tvrdenia má pred deťmi zatvárať dvere, nebyť deťom k dispozícii, keď sa deti chcú stretnúť, požíva alkohol, fajčí. Opätovne poukázal na to, že matka súložila pred deťmi a potom to bagatelizovala. Spoločný život rodičov maloletých detí bol najskôr v poriadku, ale keď mali deti 11 rokov matka začala fajčiť, podvádzať manžela a nechala sa ovplyvňovať inými. Prestala sa starať o domácnosť. Všade bola nečistota, neporiadok. Nestarala sa o deti či sú v škole, či sú naučené. Otec vedel o manželkinej nevere, tváril sa, že o tom nevie. Myslel si, že sa to dá poriadku. Manželka začala vymýšľať ako sa ho zbaviť, ako ho dostať do väzenia. Urobil chybu, že sa začal utápať v alkohole. Uvedol, že je určite lepší rodič ako jeho manželka. Od doby, čo je vo väzbe, manželka sa nezaujíma o deti. Deti jej píšu, volajú, ona im neodpíše. Deti mu povedali, že v jednom byte s cudzím človekom bývať nebudú. Deti mu tvrdia, že on je stále na prvom mieste a oni budú bokom. Zažila to dcéra počas celého roka. Manželke je cudzí človek prednejší ako vlastné deti.

4. K odvolaniu kolízny opatrovník uviedol, že sa uskutočnila prípadová konferencia týkajúca sa predmetnej rodiny. Z vyjadrení detí vyplynulo, že nechcú byť s mamou, že im je lepšie pri babke. Kolízny opatrovník uviedol, že maloletým deťom a matke bude uložené výchovné opatrenie na zlepšenie komunikácie a vzťahu detí s matkou. Deti sú neustále zaťahované do rodičovského a partnerského konfliktu a taktiež sú ovplyvňované širšou rodinou zo strany otca.

5. Matka vo vyjadrení k odvolaniu navrhla odmietnuť odvolanie, keď podľa jej názoru nemá potrebné náležitosti. Poukázala na to, že otec sa toho času nachádza vo väzbe, matka prejavila záujem o

starostlivosť o všetky deti. Šetrením zo strany kolízneho opatrovníka bolo zistené, že matka má zabezpečené riadne podmienky, vrátane bytových, pre výchovu a starostlivosť o všetky maloleté deti. Ani otec na pojednávaní dňa 15.11.2023 nespochybnil rodičovskú kompetenciu matky. Deti aj napriek nariadenému neodkladnému opatreniu fakticky naďalej ostali v rodinnom dome v obci Z. a odmietajú kontakt s matkou. Matka sa to aktívne snaží riešiť aj prostredníctvom kolízneho opatrovníka. Matka má za to, že súčasne prezentované postoje maloletých detí neodrážajú skutočné pocity, ale ide o len starými rodičmi naučené a vštepované postoje. Bez okamžitého zásahu zo strany súdu by pretrvával stav neistoty a bezprostredná hrozba ďalšieho prehľbovania rodinného konfliktu s nezvratnými negatívnymi dôsledkami na zdravý vývoj všetkých troch maloletých detí. Takýto stav by bol v príkrom rozpore so záujmom všetkých troch detí.

6. Odvolací súd preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a zistil, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vo výroku vecne správne. Súd prvej inštancie nebol viazaný návrhom (§ 40 CMP), rozhodnutie súdu vo všeobecnosti nemusí presne zodpovedať navrhovanému petitu, ale musí sa s návrhom vecne vysporiadať. Podstatou návrhu bolo rozhodnutie o tom, komu budú maloleté deti zverené do starostlivosti, o čom súd aj rozhodol (aj keď nerozhodol o tom, či má otec odovzdať mal. D. matke).

7. Súd prvej inštancie v uznesení uviedol skutkový stav, z ktorého vychádzal, a z tohto skutkového stavu vychádza aj odvolací súd bez toho, aby tento skutkový stav opätovne uvádzal vo svojom rozhodnutí. Rovnako odvolací súd neopakuje právne závery, ktoré uviedol súd prvej inštancie v svojom rozhodnutí. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe „Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzujúcim rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci, rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie“ (uznesenie NS SR sp. Zn. 5Obdo/98/2018 zo dňa 29.1.2020). „Odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok“ (ÚS SR vo veciach II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08).

8. Súd prvej inštancie rozhodol o návrhu matky, ktorý zmenila na pojednávaní dňa 15.11.2023, a vo vzťahu k synom, ku ktorým sa pôvodne domáhala úpravy styku, sa po zmene návrhu domáhala zverenia maloletých synov do svojej osobnej starostlivosti. Tiež sa domáhala odovzdania mal. D.. Z obsahu spisu a vyjadrení všetkých účastníkov konania je zrejmé, že situácia v rodine je naozaj alarmujúca. Maloleté deti sa vyjadrili, že nechcú byť so svojou matkou, radšej chcú byť so starými rodičmi zo strany otca. Podstatná pre rozhodnutie v danej veci je skutočnosť, že matkina rodičovská kompetencia nebola spochybnená a tiež to, že otec sa nemôže v tomto čase postarať o maloleté deti (vzhľadom na to, že je vo väzbe). Za takejto situácie je najsprávnejšie riešenie zveriť maloleté deti do starostlivosti matke, aj keď zatiaľ iba neodkladným opatrením a následne v konaní vo veci samej vykonať dôsledne všetko potrebné dokazovanie na preukázanie toho, či je vhodné aj konečným rozhodnutím zveriť maloleté deti matke alebo je najvhodnejšie nejaké iné riešenie. Z doposiaľ vykonaného dokazovania nie je zrejmé, či odmietanie matky maloletými deťmi je spôsobené vplyvom širšej rodiny otca alebo sa jedná o autonómny záver maloletých detí. Všetky tieto skutočnosti bude potrebné preskúmať a zohľadniť pri vydávaní konečného rozhodnutia. Pre účely neodkladného opatrenia je však podstatné, že rodičovská kompetencia matky nebola spochybnená. Aj kolízny opatrovník uviedol, že matka má vytvorené všetky materiálne aj osobnostné predpoklady pre výchovu detí. Ako uviedol súd prvej inštancie, otec sám svojim konaním si znemožnil starať sa o maloleté deti, a preto najprírodzenejšie riešenie je, aby sa o deti v tomto čase starala ich matka. Odvolací súd pozitívne hodnotí aj aktivitu kolízneho opatrovníka, keď z jeho správy vyplýva, že vo vzťahu k maloletým deťom a matke bude uložené výchovné opatrenie na zlepšenie komunikácie a vzťahu detí s matkou. Aj toto výchovné opatrenie môže napomôcť k obnoveniu a budovaniu vzťahu detí s matkou.

9. Pre rozhodnutie o neodkladnom opatrení nebolo podstatné, ak by aj matka v minulosti neudržiavala domácnosť alebo pochybila v starostlivosti o deti, pretože v konaní nebolo osvedčené, že by matka nejakým zásadným spôsobom ignorovala starostlivosť o maloleté deti. Vzhľadom na odmietavý postoj detí je však dôležité, aby aj kolízny opatrovník sa situácii v tejto rodine viac venoval, aby prípadné negatívne javy mohli byť zachytené hneď na začiatku a situácia mohla byť napravená bez ujmy vo vzťahu

k maloletým deťom. Je bez právneho významu tvrdenie otca, že je lepším rodičom, pretože v tomto čase otec sa nemôže postarať o maloleté deti.

10. Názor maloletých detí bol v konaní zisťovaný a aj keď sa deti vyjadrili, že by radšej zotrvali v domácnosti starých rodičov, nebolo osvedčené, že je v ich najlepšom záujme, aby boli zverené do starostlivosti starých rodičov. Pokiaľ nebola preukázaná neschopnosť rodiča postarať sa o svoje deti, tak starostlivosť rodiča má prednosť pred starostlivosťou iných osôb. V konaní vo veci samej je navyše potrebné preskúmať, či uvedený názor maloletých detí nie je ovplyvňovaný otcom alebo inými osobami (zo správy kolízneho opatrovníka zo dňa 3.11.2023 vyplýva priamy verbálny nátlak otca na mal. B., ktorý sa mal vyjadriť ku svojej matke, že sa o nich nestará a že je zlá).

11. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie potvrdil postupom podľa § 3 ods. 1 CMP v spojení s § 387 ods. 1 CSP.

12. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 52 CMP. Ustanovenie § 52 CMP je všeobecným pravidlom rozhodovania o trovách konania v konaniach vedených podľa ustanovení CMP. Ak CMP ustanovuje inak (napr. v ustanoveniach § 53 - 55), možno sa od tohto všeobecného pravidla odchýliť. V danom prípade nie sú dané dôvody na rozhodnutie podľa iných ustanovení CMP.

13. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).